

Sprawa C-304/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

12 maja 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Consiglio di Stato (Włochy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

23 kwietnia 2021 r.

Wnosząca odwołanie:

VT

Druga strona postępowania:

Ministero dell'Interno

Ministero dell'interno – Dipartimento della Pubblica Sicurezza –
Direzione centrale per le risorse umane**Przedmiot postępowania głównego**

Uchylenie lub zmiana, po uprzednim zawieszeniu w ramach stosowania środka tymczasowego, wyroku nr 2672/2020 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio, sede di Roma (regionalnego sądu administracyjnego dla Lacjum, zwanego dalej: „TAR dla Lacjum”), który oddalił wniesioną przez VT skargę o stwierdzenie nieważności ogłoszenia nr 333-B/12H.27.19 z dnia 2 grudnia 2019 r. w przedmiocie konkursu otwartego, przeprowadzanego w oparciu o świadectwa posiadanych kwalifikacji oraz egzaminy, na obsadzenie 120 stanowisk komisarza Polizia di Stato (policji państwowej) (zwanego dalej: „ogłoszeniem z dnia 2 grudnia 2019 r.”), a także decreto del Ministero dell'Interno (dekretu ministerstwa spraw wewnętrznych) nr 103 z dnia 13 lipca 2018 r. (zwanego dalej: „dekretem ministerialnym nr 103/2018”), dorozumianego postanowienia o niedopuszczeniu VT do wyżej wymienionego konkursu

otwartego i wszelkich innych uprzednio założonych, zamierzonych, powiązanych z nimi lub wynikających z nich aktów.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Zgodność z przepisami prawa europejskiego dotyczącymi zakazu dyskryminacji ze względu na wiek, w szczególności z dyrektywą 2000/78/WE, decreto legislativo (dekretu ustawodawczego) nr 334/2000. W rzeczywistości ten ostatni, regulując profil zawodowy komisarza policji państwowej, wprowadza, z pewnymi wyjątkami, granicę wieku 30 lat do celów udziału we właściwym konkursie otwartym.

Artykuł 267 TFUE

Pytanie prejudycjalne

Czy dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r., art. 3 TUE, art. 10 TFUE i art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w taki sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego – zawartemu w decreto legislativo (dekrecie ustawodawczym) nr 334/2000 z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami oraz w źródłach prawa niższej rangi przyjętych przez ministerstwo spraw wewnętrznych – który przewiduje granicę wieku wynoszącą 30 lat do celów udziału w naborze na stanowiska mianowanego komisarza w służbie policji państwowej?

Powołane przepisy prawa Unii

Artykuł 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Artykuł 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 10 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Konkluzje Prezydencji Rady Europejskiej w Helsinkach w dniach 10–11 grudnia 1999 r., które w punkcie 40 stanowią, co następuje: „*Podjęwając reformę rynku pracy, państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę*” w szczególności „*na uczenie się przez całe życie i równe szanse dla mężczyzn i kobiet*”.

Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. (zwana dalej: „dyrektywą 2000/78/WE”); w szczególności motywy 9, 11, 18, 23 i 25; art. 2; art. 3 ust. 1 lit. a); art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1.

Powołane przepisy prawa krajowego

Decreto legislativo (dekret ustawodawczy) nr 216 z dnia 9 lipca 2003 r. (zwany dalej: „dekretem ustawodawczym nr 216/2003”); w szczególności art. 2, który definiuje pojęcia „dyskryminacji” oraz „dyskryminacji bezpośredniej” w taki sam sposób jak art. 2 dyrektywy 2000/78/WE; art. 3 ust. 1, który reguluje zakres stosowania dekretu ustawodawczego na takich samych zasadach jak dyrektywa 2000/78/WE; art. 3, który w ust. 3, 4b i 6 powiela treść art. 4 i 6 dyrektywy 2000/78/WE.

Ustawa nr 127 z dnia 15 maja 1997 r.; w szczególności art. 3 ust. 6, zgodnie z którym: *„Udział w konkursach organizowanych przez administrację publiczną nie podlega ograniczeniom wiekowym, z wyjątkiem odstępstw przewidzianych w przepisach poszczególnych jednostek administracyjnych związanych z charakterem służby lub obiektywnymi potrzebami jednostki administracyjnej”*.

Decreto legislativo (dekret ustawodawczy) nr 334 z dnia 5 października 2000 r. (zwany dalej: „dekretem ustawodawczym nr 334/2000”). W szczególności art. 1 określający kwalifikacje, będące podstawą kariery funkcjonariuszy policji państwowej wraz z potencjalnymi funkcjami kierowniczymi, art. 2 ust. 2 regulujący obowiązki komisarzy policji państwowej w następujących sposób: *„Osoby realizujące ścieżkę kariery funkcjonariuszy, aż do uzyskania stopnia naczelnego komisarza, posiadają kwalifikacje funkcjonariusza bezpieczeństwa publicznego i funkcjonariusza policji sądowej. W związku z posiadanymi kwalifikacjami pełnią funkcje związane z zadaniami instytucjonalnymi policji państwowej i jednostek administracyjnych bezpieczeństwa publicznego z autonomicznymi uprawnieniami decyzyjnymi i odpowiednimi kompetencjami zawodowymi. Zajmują się również szkoleniem pracowników oraz w związku z posiadanymi kompetencjami realizują zadania edukacyjno-szkoleniowe dla personelu policji państwowej. Rzeczony personel bezpośrednio współpracuje z osobami o wyższych kwalifikacjach w ramach tej samej ścieżki kariery i zastępuje je w kierowaniu urzędami i działami w przypadku nieobecności lub przeszkody. W przypadku, w którym wykonują oni odnośne zadania, także w zastępstwie kierownika wydzielonych komisariatów ds. bezpieczeństwa publicznego, naczelnicy komisarze sprawują również funkcje lokalnego organu bezpieczeństwa publicznego. Ten sam personel, z pełną odpowiedzialnością za wydane polecenia i osiągnięte wyniki, kieruje również urzędami i działami niezastreżonymi dla personelu o wyższych kwalifikacjach, a także pełni funkcje doradcze i koordynuje kilka podstawowych jednostek w ramach urzędu, do którego jest przydzielony. Powyższe funkcje są określone w dekreście szefa policji – generalnego dyrektora bezpieczeństwa publicznego, przyznając pierwszeństwo zatrudnieniu zastępców komisarzy i komisarzy jako pracowników służby, również w ramach urzędów lub działów wykonujących zadania z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego, kontroli terytorium oraz sektorów i działów specjalistycznych. W tym samym dekreście określono również funkcje zarządcze urzędów, które w pierwszej kolejności przypisuje się naczelnym komisarzom”*; art. 3 ust. 1 na podstawie którego: *„[...]rozporządzenie, wydane na podstawie*

art. 3 ust. 6 ustawy nr127 z dnia 15 maja 1997 r., określa granicę wieku nieprzekraczającą trzydziestu lat dla udziału w konkursie z zastrzeżeniem wyjątków, o których mowa w tym rozporządzeniu [...]”. Istotne są również ust. 3 rzeczonego art. 3, który przewiduje w ramach danego konkursu test sprawności fizycznej, którego sam negatywny wynik może decydować o wykluczeniu z naboru, oraz ust. 4 art. 3, na mocy którego: *„dwadzieścia procent stanowisk umożliwiających uzyskanie stopnia komisarza jest zarezerwowanych dla personelu policji państwowej posiadającego wymagany dyplom ukończenia studiów wyższych z zakresu nauk prawnych i w wieku nieprzekraczającym czterdziestu lat [...]”.*

Decreto ministeriale (dekret ministerialny) nr 103/2018; w szczególności art. 3 ust. 1, który przewiduje granicę wieku 30 lat dla udziału w konkursie otwartym na uzyskanie stopnia komisarza policji państwowej.

Decreto legislativo (dekret ustawodawczy) nr 165 z dnia 30 kwietnia 1997 r. który, zgodnie z art. 1 i 2 ustala na 61 lat granicę wieku, po przekroczeniu której personel policji państwowej jest przenoszony w stan spoczynku ze względu na osiągnięty wiek.

Ogłoszenie z dnia 2 grudnia 2019 r.; w szczególności art. 3 ust. 1 lit. d), ustalający, wśród ogólnych warunków dopuszczenia do konkursu, *„ukończenie 18 roku życia i nieukończenie 30 roku życia”*, i który stanowi jednak, że rzeczone ograniczenie *„zostaje podwyższone maksymalnie o trzy lata, z uwagi na odbywaną przez kandydatów służbę wojskową”* i że *„limit wieku nie obowiązuje w odniesieniu do personelu należącego do policji państwowej. Dla osób pełniących funkcje w ramach wewnętrznej administracji cywilnej granica wieku dla udziału w konkursie wynosi trzydzieści pięć lat”*; art. 10, który zwalnia z testów sprawności fizycznej osoby należące już do policji państwowej; art. 11 ust. 4, regulujący test sprawności fizycznej, którego sam negatywny wynik może prowadzić do wykluczenia z naboru.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania

- 1 Składający odwołanie – VT – za pośrednictwem specjalnej procedury elektronicznej w odpowiedzi na ogłoszenie z dnia 2 grudnia 2019 r. próbował zgłosić się do udziału w odnośnym konkursie, co mu się nie udało, gdyż system informatyczny uznał, iż nie spełnia on wynoszącego maksymalnie 30 lat wymogu wieku, po ukończeniu którego udział w konkursie na komisarza policji państwowej nie jest możliwy, przewidzianego w art. 3 ust. 1 lit. d) rzeczonego ogłoszenia, art. 3 ust. 1 dekretu ministerialnego nr 103/2018 i art. 3 ust. 1 dekretu ustawodawczego nr 334/2000. VT urodził się bowiem w 1988 r.
- 2 VT złożył skargę do TAR dla Lacjum, został warunkowo dopuszczony do konkursu i zaliczył testy preselekcyjne. Wyrokiem nr 2672/2020 rzeczonego sądu oddalił skargę VT, uznając, że granica wieku przewidziana w ogłoszeniu stanowi uzasadnione ograniczenie, i w tym sensie nie jest sprzeczna ani z włoską

konstytucją, ani z prawodawstwem europejskim zakazującym dyskryminacji również ze względu na wiek, a w szczególności z dyrektywą 2000/78/WE.

- 3 VT zaskarżył ten wyrok do Consiglio di Stato (rady stanu).

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 4 Przed Consiglio di Stato VT podnosi sprzeczność włoskiego ustawodawstwa, które przewiduje granicę wieku 30 lat z art. 3 ustawy nr 127 z dnia 15 maja 1997 r., dyrektywą 2000/78/WE, art. 21 Katy praw podstawowych i art. 10 TFUE. Twierdzi on, że rzeczona maksymalna granica wieku stanowi nieuzasadnioną dyskryminację, na którą nie zezwalają wspomniane przepisy. W związku z tym powołuje on art. 3 ust. 1 lit. d) ogłoszenia z dnia 2 grudnia 2019 r. przewidujący – co jego zdaniem jest również bezzasadne – wyższą granicę wieku dla niektórych kategorii uczestniczących kandydatów, a także art. 10 tego ogłoszenia, który zwalnia z testów sprawności fizycznej osoby należące już do policji państwowej.
- 5 Ministero dell'Interno (ministerstwo spraw wewnętrznych) wniosło o oddalenie odwołania, popierając treść uzasadnienia wyroku nr 2672/2020 TAR dla Lacjum.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 6 Consiglio di Stato ma wątpliwości co do zgodności dekretu ustawodawczego nr 334/2000, dekretu ministerialnego nr 103/2018 oraz ogłoszenia z dnia 2 grudnia 2019 r. z przepisami prawa europejskiego uznając, że ustalenie przedmiotowej granicy wieku 30 lat prowadzi do dyskryminacji ze względu na wiek w rozumieniu art. 2 dyrektywy 2000/78/WE, która nie jest uzasadniona w oparciu o art. 4 i 6 tej ostatniej. Pytanie to ma znaczenie dla celów wydania orzeczenia w postępowaniu głównym, ponieważ w przypadku stwierdzenia takiej niezgodności VT mógłby wziąć udział w przedmiotowym konkursie zważywszy, że ponownie znalazłby zastosowanie art. 3 ust. 6 ustawy 127/1997, nieprzewidujący ograniczeń wiekowych, z zastrzeżeniem konieczności zaliczenia testów fizycznych.
- 7 Na poparcie swojej argumentacji Consiglio di Stato powołuje się na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczące dyskryminacji ze względu na wiek w zakresie rekrutacji do służb policyjnych i wojskowych odpowiedzialnych za ratownictwo publiczne.
- 8 Przede wszystkim rzeczony sąd odsyłający wskazuje, że z treści art. 2 ust. 2 dekretu ustawodawczego 334/2000 wynika, że funkcje komisarza policji mają zasadniczo charakter kierowniczy i administracyjny. W odniesieniu do tego profilu zawodowego za kluczowe nie są uważane operacyjne funkcje wykonawcze, które jako takie, wymagają szczególnie dużych zdolności fizycznych, porównywalnych do tych wymaganych od szeregowego funkcjonariusza hiszpańskiej policji krajowej, takich jak wskazane zostały

w wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-258/2015 i uznane w każdym przypadku przez Trybunał Sprawiedliwości za zgodne z granicą wieku wyższą o pięć lat niż ta będąca przedmiotem niniejszej sprawy.

- 9 Consiglio di Stato przywołuje następnie wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-416/13, w którym uznano za nieproporcjonalną granicę 30 lat w związku z dostępem do kategorii szeregowego funkcjonariusza w hiszpańskiej policji lokalnej, którego funkcje miały głównie administracyjny charakter, ale jednak nie wyłączały w zupełności interwencji opartych na sile fizycznej. W związku z tym sąd odsyłający stwierdza, że tym bardziej w rozpatrywanej sprawie należy uznać za nieadekwatną granicę 30 lat, gdzie tego typu interwencje nie należą do typowych obowiązków komisarza policji państwowej.
- 10 Ponadto Consiglio di Stato przytacza wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-229/08, w którym uznał on za uzasadnioną, na mocy art. 4 ust. 1 dyrektywy 2000/78/WE, granicę wieku 30 lat dla celów zatrudnienia w służbie technicznej średniego szczebla straży pożarnej, uznając, że zadania z tym związane wymagały posiadania szczególnie dużych umiejętności fizycznych, których to zadań nie powierzano już po ukończeniu 45 lat.
- 11 W świetle takiego orzecznictwa Consiglio di Stato stwierdza, że przedmiotowa granica 30 lat jest nieproporcjonalna, również w rozumieniu art. 3 ust. 3 i ust. 4 dekretu ustawodawczego nr 334/2000. Po pierwsze, tenże sąd odsyłający stwierdza, że w przypadku braku wymagań podobnych do tych, na które uwagę zwrócono w wyroku w sprawie C-258/15, wymóg testów sprawności fizycznej, które, jeśli nie zostaną zaliczone, wykluczają z konkursu, należy w każdym przypadku uznać za wystarczające do zagwarantowania możliwości świadczenia służby w wymagany sposób. Po drugie, z zastrzeżenia stopnia komisarza dla będących już na służbie członków personelu policji państwowej w starszym wieku, przewidzianego w art. 3 ust. 4 rzeczzonego dekretu ustawodawczego wynikałoby, że początkowy wiek 40 lat nie jest całkowicie niezgodny z funkcjami komisarza policji państwowej.
- 12 Wreszcie Consiglio di Stato przypomina, że granica wieku, po przekroczeniu której personel policji państwowej przechodzi w stan spoczynku ze względu na osiągnięty wiek, zgodnie z art. 1 i 2 dekretu ustawodawczego nr 165 z dnia 30 kwietnia 1997 r., wynosi 61 lat. Zdaniem rzeczzonego sądu odsyłającego, taka granica wieku emerytalnego zapewnia odpowiedni staż pracy przed przejściem na emeryturę nawet w stosunku do tego, kto rozpocząłby karierę zawodową po 30 roku życia.